

Verksamhetsberättelse 2021

Biblioteksutveckling Region Örebro län
Litteratur Örebro län

Version: 1, Extern rapport

Verksamhetsberättelse 2021
Biblioteksutveckling Region Örebro län

Peter Alsbjer/Petra Jansson

2022-03-29

Innehåll

1.	Biblioteksutveckling Region Örebro län.....	4
1.1	Uppdrag och förutsättningar.....	4
	Styrdokument.....	4
	Arbetsätt.....	5
	Målgrupper och intressenter	6
	Fortbildningsaktiviteter	6
	Projekt	7
	Projektbidrag.....	7
	Information, omvärldsbevakning och spridning	8
	Metodutveckling, rapporter och analyser	8
	Interna uppdrag inom Region Örebro län.....	8
	Pandemin.....	10
	Omstartspaketen.....	10
	Läget i länet 2021	13
	Alfred-priset.....	14
	Ekonomi	14
	Externa uppdrag och medlemskap	14
	Internationalisering.....	15
1.2	Mål	15
	Mål och indikatorer i Biblioteksplan för Region Örebro län	15
	Övergripande mål i Biblioteksplan för Region Örebro län	16
	Mål och indikatorer för den regionala biblioteksverksamheten .	16
	Mål i Kulturplan för Örebro län	27
2.	Litteratur Örebro län	28
	Uppdrag	28
2.1	Mål.....	28
	Mål i Kulturplan för Region Örebro län.....	28
	Verksamhet 2021	29
	Främjandeverksamhet	30
	Infrastruktur.....	30

1. Biblioteksutveckling Region Örebro län

1.1 Uppdrag och förutsättningar

Den regionala biblioteksverksamheten styrs av bibliotekslagens krav på Region Örebro län. Bibliotekslagen säger att varje region ska bedriva regional biblioteksverksamhet med syfte att främja samarbete, verksamhetsutveckling och kvalitet när det gäller de folkbibliotek som är verksamma i länet. Den regionala biblioteksverksamheten ska tillsammans med andra offentligt finansierade biblioteksverksamheter:

- verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. (2 §)
- främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. (2 §)
- ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning. (4 §)
- ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska. (5 §)

Den regionala biblioteksverksamheten är ett stöd för de kommunala folkbiblioteken att genomföra sin del av lagen. Folkbibliotekens måluppfyllnad beskrivs i de kommunala biblioteksplanerna och är kopplad till de prioriterade grupper som nämns i lagen: barn och ungdomar, personer med funktionsnedsättning samt de nationella minoriteterna och personer med annat modersmål än svenska. Den regionala biblioteksverksamheten är ett stöd när det gäller folkbibliotekens främjande av läsning och tillgång till litteratur samt ett stöd för hur de ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

I syfte att ge alla tillgång till landets samlade biblioteksresurser ska bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet samverka. Den regionala biblioteksverksamheten ska tillsammans med ansvarig nationell myndighet och kommunerna följa upp hur biblioteksplanerna har utformats och hur de används.

Styrdokument

Under 2020 antogs en ny **Biblioteksplan för Region Örebro län**. I biblioteksplanen specificeras det regionala uppdraget ytterligare i form av utvecklade mål och indikatorer. Se under rubriken ”Mål” på sidan 15. Under 2021 påbörjades en revidering av biblioteksplanen. Revideringen antogs av regionfullmäktige den 7 december och gäller från och med 1 januari 2022.

I den **regionala utvecklingsstrategin** omnämndes bibliotek specifikt i två sammanhang:

- ”I länet finns ett starkt civilsamhälle med idrottsrörelse, studieförbund och andra organisationer samt folkhögskolor och *folkbibliotek* som *bidrar till den demokratiska utvecklingen.*”
- ”*Delaktigheten i samhället har ökat och den digitala klyftan har minskat, genom att vi tagit vara på viktiga krafter som kulturen, folkbildningen, biblioteken, det civila samhället och den sociala ekonomin.*”

Även andra mål och indikatorer i RUS kan kopplas till den regionala biblioteksverksamhetens uppdrag och roll.

Den regionala biblioteksverksamheten är en del av kultursamverkansmodellen och ingår därför i **Örebro läns kulturplan** med övergripande beskrivning av verksamheten, uppdrag och mål. Kulturplanen lyfter fram sex perspektiv för ett jämlikt och jämställt kulturliv i Örebro län (hela länet, jämställdhet, socioekonomi, barn, etnisk och språklig bakgrund samt funktionsnedsättning) som varje aktör inom kultursamverkansmodellen, även den regionala biblioteksverksamheten, ska förhålla sig till.

Den regionala biblioteksverksamheten, nedan kallad Biblioteksutveckling Region Örebro län, var organisatoriskt placerad i Område kultur och ideell sektor vid förvaltningen för Regional Utveckling, Region Örebro län.

Regionbibliotekarie och verksamhetsansvarig, Peter Alsbjer.

Utvecklingsledare bibliotek, Eva-Carolin Carlbom

Bokstartspedagog, Anne Myllylä, halvtid, visstidsanställning till 2021-08-31.

Utvecklingsledare bibliotek (vik), Petra Jansson, från och med 2019-08-12.

Tillsvidareanställd från och med 2021-06-01.

Utvecklingsledare bibliotek och litteratur, Linda Berg Ottoson

Utvecklingsledare, Kristoffer Petterson, visstidsanställning inom projektet Bokstart (20%)

Arbetsätt

Arbetet bedrevs inom ramen för en väletablerad struktur för samverkan, bestående av nätverk och arbetsgrupper med och mellan länets folkbibliotek samt med andra aktörer i och utanför länet. Denna struktur är en förutsättning för det goda samarbete som sker sedan flera år tillbaka. Genom Biblioteksutveckling Region Örebro län har Region Örebro län under 2021 gett folkbiblioteken i länet stöd och handledning i arbetet med att utveckla, förankra och planera sin verksamhet, så att bibliotekens tjänster anpassats efter allmänhetens behov. En del av stödet har skett i form av projektmedel för verksamhetsutveckling.

Biblioteksutveckling Region Örebro län har

- en taxonomi för prioriteringar i genomförandet av den regionala biblioteksverksamheten.
- samverkat så att länets biblioteksresurser ska användas så effektivt och hållbart som möjligt.
- medverkat till att stärka folkbibliotekspersonalens och deras chefers kompetens genom fortbildning och omvärldsbevakning.
- medverkat i det nationella samarbete som finns inom ramen för exempelvis Föreningen för Regional Biblioteksverksamhet, Kungl. bibliotekets nätverk Träffpunkt biblioteksplaner.
- medverkat i formella och informella regionala och nationella nätverk som till exempel Nätverket för regional kulturutveckling inom Region Örebro län, Kungl. Bibliotekets nätverk, Statens kulturråds nätverk, Svensk biblioteksförnings expertnätverk samt Föreningen för regional biblioteksverksamhets olika nätverk.
- i sitt arbete eftersträvat ett uppsökande, utforskande och utvecklingsinriktat arbetssätt.

Målgrupper och intressenter

Den primära målgruppen var länets folkbibliotek, dess personal samt de förtroendevalda som varit ansvariga för verksamheterna. Andra målgrupper och intressenter fanns inom Region Örebro län, i andra kommunala förvaltningar, på statliga myndigheter, inom folkbildningen och civilsamhället samt på andra regionala biblioteksverksamheter och på bibliotek runt om i landet.

Kommunbesök och stöd tillfällen

Antal stöd tillfällen, rådgivning och coaching med folkbibliotekspersonal och andra grupper: 118

Biblioteksutveckling Region Örebro län har som mål att samtliga folkbibliotek ska ha minst ett besök under året. Detta mål har på grund av restriktioner under pandemin inte uppfyllts som planerats

Fortbildningsaktiviteter

- Att leda i samverkan – Länka Consulting
- HBTQI - RFSL
- Läsförmedling som professionellt objekt – samarbete med regionala biblioteksverksamheter i Mellansverige
- Café Corona – en serie fortbildningstillfällen inom en rad områden
- Chefsinternat
- Digitalt Först i samarbete med Medborgarskolan
- Författarsamtalsutbildning i samband med Månadens författare

Antal fortbildningsaktiviteter som genomförts under 2021: 61

Projekt

Biblioteksutveckling Region Örebro län har bedrivit följande projekt med finansiering, helt eller delvis, från staten:

- *Litteratur Örebro län* med syfte att stärka litteraturen som konstform i Örebro län genom talangutveckling, främjandeverksamhet och infrastruktur. En närmare presentation ges på sidan 28 nedan.
- *Digitalt först med användaren i fokus* med syfte att stärka folkbiblioteken i att främja en ökad digital kompetens hos allmänheten genom att de regionala biblioteksverksamheterna samordnar en utbildning av landets folkbibliotekspersonal.
- *Bokstart Örebro län* med syfte att skapa samverkan mellan bibliotek, barnhälsovård, familjecentral, logopedi, förskola m.fl. för att föräldrar och andra vuxna i barnets närhet tidigt introducerar böcker och högläsning samt pratar, rimmor och ramsor tillsammans med barnet, för att ge bättre förutsättningar för barnets språkutveckling.

Projektbidrag

Biblioteksutveckling Region Örebro län har under året delat ut 1 465 406 kronor i projektbidrag till

Askersunds bibliotek: Skrivarläger 2022 – 2024

Askersunds bibliotek: Shared reading

Hallsbergs bibliotek: Gemensam bibliotekskatalog och -webb

Hällefors bibliotek: Vidareutveckling av Bergslagsbibblan 2.0

Hällefors bibliotek: Programverksamhet för barn och unga

Karlskoga bibliotek: Litteraturens ställning, läslust och upphovsrätt

Kumla bibliotek: Temapåsar för barnverksamhet 0-5 år

Kumla bibliotek: Motverkande av äldres digitala utanförskap

Lekebergs bibliotek: Utveckla faktaavdelningen för barn och ungdomar

Lekebergs bibliotek: Tillgängliggöra lokaler/Förbättra skyltning

Lindesbergs bibliotek: Utökade bokpåsar

Lindesbergs bibliotek Kick off för Bergslagsbibblan 2.0

Ljusnarsberg: Verksamhetsutveckling av Bergslagsbibblan 2.0

Nora bibliotek: Studieresa

Nora bibliotek: Fortbildning inom Bergslagsbibblan 2.0

Tegelbrukets bibliotek: Läs-oasen i Örnsköldsparken

Örebro bibliotek: Förstudie inför biblioteksapp

Örebro bibliotek: Mangadagar

Örebro bibliotek: Samordning av fortbildande workshops och föreläsningar inom digital utveckling för länets folkbibliotekspersonal

The Non Existent Center: Ställbergsbiblioteket

Länsmusiken: Produktion och marknadsföring av CD/bok för bebisar och föräldrar

Information, omvärldsbevakning och spridning

Ett av Biblioteksutveckling Region Örebro läns viktigaste uppdrag var att bevaka omvärlden och förmedla en analys av det som sker till sina målgrupper. Det var ett strategiskt uppdrag där val av format för att sprida informationen var viktig:

- **Webb:** Biblioteksutveckling Region Örebro läns webbplats har använts för att sprida information av allmän karaktär om verksamhetens inriktning.
- **Epost-lista:** Biblioteksutveckling Region Örebro län administrerar en e-postlista för bibliotekschefer i Örebro län. Listan ligger på Kungl. bibliotekets server.
- **Blogg:** På bloggen [digit! skrivartävling](#) samlas alla tävlingsbidrag som kommer in till skrivartävlingen Digit!, en digital skrivartävling för ungdomar på högstadiet och gymnasiet.
- **Sociala medier:** Biblioteksutveckling Region Örebro län har en Facebooksida samt en Instagramsida för omvärldsbevakning och kontakt med målgruppen. Facebooksidan hade närmare 600 följare. Instagramsidan hade 469 följare. Skrivartävlingen Digit! och Litteratur Örebro län har sina egna Facebooksidor med 141 respektive 274 följare. Litteratur Örebro län: författarnätverk har en egen Facebookgrupp.

Metodutveckling, rapporter och analyser

- *Prövning och analys av barnets bästa* när det gäller tillgång till ett eget bibliotekskort, rapport
- *Digital kompetens* - Kartläggning av folkbibliotekens arbete för ökad digital delaktighet i Region Örebro län, intern rapport
- *Utredning om medietransporterna* mellan folkbiblioteken i Örebro län. Intern rapport
- *Fail Camp*
Under 2021 genomfördes Fail Camp digitalt under Marskonferensen i Umeå, förmiddag och eftermiddag 23 mars, med sammanlagt ett sjuttioal deltagare.
- *Språkcafé Online* Samarbete med Kompis Sverige och folkbibliotek i länet om digitala språkcaféer
- *Forskningsinitiativ* Relevansutredning under ledning av Högskolan i Borås

Interna uppdrag inom Region Örebro län

Kulturnämndens övergripande mål

Utvecklingsledare Bibliotek har haft uppdrag inom Regional Utveckling på det övergripande planet. Det har skett bland annat genom medverkan i arbetet med att ta fram förslag till Kulturplan för Örebro län 2024 – 2027, GIS-kartläggning av Örebro läns kulturella infrastruktur samt deltagande i aktiviteter i genomförandet av kulturnämndens mål. Det har handlat bland annat om att medverka i interna arbetsgrupper för målens genomförande. I de fall det var möjligt synkroniserades dessa åtaganden med uppdrag kopplade till kraven på Regionen i bibliotekslagen Exempel på Kulturnämndens mål där den regionala biblioteksverksamheten engagerats

- Implementera arbetet med kulturkraft. Utvecklingsledare vid Biblioteksutveckling Region Örebro län har medverkat i Region Örebro läns utbudsdag samt i feriepraktiken
- Genomföra och utveckla feriepraktik för unga
- Kompetensutveckla personal inom de sex perspektiven
- Stärka lärandet kring de sex perspektiven med fokus på politiker, tjänstepersoner, professionella kulturskapare och civilsamhället
- Konsten att delta
- Samverka med forskning kring kultur och hälsa
- Utveckla arbetet med biblioterapi och shared reading
- Utveckla samverkan mellan BVC, familjecentraler och folkbibliotek
- Utveckla arbetet med barn och kultur i skola och på fritid
- Undersöka förutsättningarna för att vara med och utveckla en regional mötesplats kring samhällsplanering ur ett kulturellt perspektiv (cultural planing).
- Verka för och öka medvetenheten kring miljöfrågor i vårt interna och externa arbete.
- Genom Digitalt först höja kompetensen hos folkbiblioteken.
- Ta fram en digitaliseringsplan för Område kultur och Ideell sektor

Förvaltning Regional utveckling

- Vägar till hållbar utveckling – expedition 2: Rusta barn och unga för framtiden.
- Områdesövergripande arbetsgrupp med fokus på tillitsbaserad ledning och styrning.

Övergripande Region Örebro län

- Medverkan i processen att genomföra och analysera arbetet med att undersöka hur familjecentralerna i Örebro län arbetar med språkutveckling kopplat till integration.
- Medverkar i styrgrupp för pilotprojektet Viva språket – riktad insats för språkutveckling i ett socioekonomiskt utmanat område.

- Medverkar i språknätverk Bokstart Örebro län, med fokus på jämlika insatser för barns språkutveckling.

Pandemin

På grund av restriktioner under pandemin ställdes delar av den regionala biblioteksverksamheten om och anpassades till de rådande förhållandena. Det handlade såväl om Region Örebro läns restriktioner avseende resor och möten som om kommunernas egna restriktioner. Det innebar att besök på länets folkbibliotek inte kunde genomföras som planerat. Fortbildningsaktiviteter, nätverksmöten och handledning ställdes om från fysisk till digital och smittspridningssäker form – bland annat genom Zoom-möten, ”Café Corona”, där olika aktuella ämnen diskuterats med representanter för folkbiblioteken. Under en paus i smittspridningen under hösten kunde den regionala biblioteksverksamheten bland annat bjuda in till ett internat för bibliotekschefer och verksamhetsansvariga.

Det fysiska deltagandet och medverkan i nationella och internationella bibliotekskonferenser ställdes in, med effekt att möjligheten till relationsskapande nationella och internationella kontakter samt möjligheten till omvärldsbevakning påverkades negativt. Den regionala biblioteksverksamheten följde i diskussioner kring pandemirelaterade frågor som berör biblioteksområdet. Den regionala biblioteksverksamheten medverkade i SKRs referensgrupp i överläggningarna med författarnas upphovsrättsorganisation, ALIS. Se även nedan om hur pandemin påverkat det litteraturfrämjande arbetet. Några av projektbidragen till folkbiblioteken har haft ett innehåll med bäring på pandemin.

Omstartspaketet

De så kallade omstartspaketet var en tillfällig och tidsmässigt avgränsad möjlighet för område Kultur och Ideell sektor att under 2021 ge kulturnämnden förslag på nya och strategiska insatser utifrån erfarenheterna under pandemin. Biblioteksutveckling Region Örebro län ansvarade för sju omstartspaket som synkroniserats med andra aktiviteter och mål:

Nya vägar och arbetssätt för hållbar utveckling och mänskliga rättigheter inom biblioteksområdet i ett postcorona perspektiv

Den regionala biblioteksverksamheten ville tillsammans med folkbiblioteken utforska nya verksamhetsfält och arbetsmetoder ur mänskliga rättigheter-perspektiv inom ramen för ett långsiktigt och hållbart utvecklingsprojekt. Verksamheten avsåg att utforska ett nytt utvecklingsarbete tillsammans med kommunernas folkbibliotek. Omstartspaketet resulterade i

- Revidering av verksamhetens mål och indikatorer i biblioteksplanen.

- Påbörjad, ny struktur för regional och kommunal samverkan inom biblioteksfältet samt en strategisk modell för stöd för verksamhetsutveckling i samverkan mellan folkbiblioteken.
- Fortbildningen Att leda i samverkan
- Språkcafé Online i samarbete med Kompis Sverige
- Bokbytarskåp i Sveaparken
- Utredning om transporter av biblioteksmedier
- GIS-kartläggning av folkbiblioteken
- Utredning om folkbibliotekens arbete med digital delaktighet
- Barnrättsprövning av barns rätt till ett eget bibliotekskort.
- Fortbildning om bemötande (HBTQI)
- Påbörjad utredning om den regionala biblioteksverksamhetens relevans

EU-projekt “ReSypp”

Genom att medverka i ett EU-projekt ville den regionala biblioteksverksamheten medverka till att stärka processer som skulle ge medborgarna möjlighet att vara aktiva i arbetet för att utveckla demokratin i EU, i ett postcorona perspektiv. Tyvärr fick den italienska projektägaren avslag på ansökan varför omstartspaket aldrig kom att genomföras.

Omstartspaketet resulterade i

- En lärprocess inför framtida EU-ansökningar.
- Internt samarbete med Ideell sektor.

Verksamhetsutveckling av folkbibliotek genom FN:s globala mål under och efter pandemin

Biblioteksutveckling Region avsåg verka för att öka medvetenheten om FN:s globala mål och miljöfrågor i folkbibliotekens interna och externa arbete.

Omstartspaketet resulterade i

- Fortbildning om de globala målen och om hur de kan bli en del i biblioteksverksamheten.
- Ökat samarbete med Regional utvecklings område Energi och klimat om bokbytarskåp för allmänheten.
- Ökat intresse hos folkbiblioteken för frågan.

Digitalt först med användaren i fokus i Örebro län

I förslaget till regional digitaliseringsstrategi beskrevs digital delaktighet som ett fokusområde. Folkbiblioteken har i uppdrag att verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet. Omstartspaketet syftade till att stärka folkbiblioteken i att främja en ökad digital kompetens hos allmänheten och stärka den digitala kompetensen hos länets folkbibliotekspersonal.

Omstartspaketet resulterade i

- Fortbildningsaktiviteter i samarbete med Medborgskolan
- Bidrag till verksamhetsutveckling.
- Bidrag till fortbildande insatser för all länets folkbibliotekspersonal

Digital transformationsledning för folkbibliotekschefer

Syftade till att ge folkbibliotekschefer kunskap och verktyg i digital transformationsledning så att dessa får bättre förutsättningar att kunna leda förändringsarbete och en digital omställning.

Omstartspaketet resulterade i

- Upphandling av fortbildning i digital transformationsledning
- Utredning om folkbibliotekens arbete med digital delaktighet

Månadens författare

Syftet var att genom att synliggöra litteratur och litterära upphovspersoner i länet stärka den litterära infrastrukturen i länet under pandemin. Tanken var att testa ett samarbetsverktyg för litteraturfrämjande arbete när det gäller länets folkbibliotek samtidigt som lokala författarskap kunde främjas och stödjas.

Omstartspaketet resulterade i

- Minst 12 event på kommunal nivå, ett flertal genomfördes digitalt och var därför tillgängliga för alla intresserade.
- Samverkan mellan folkbiblioteken exempelvis när det gällde marknadsföring.
- Samverkan med Sveriges Radio P4 Örebro, där de släppte nyheten om Månadens författare i början av varje månad, tillsammans med representant för aktuellt bibliotek.
- Författarporträtt till stöd för de verksamheter som är involverade i projektet, i samverkan med författare från länet
- Informationsfilmer kring varje författarskap i samverkan med Backa studios
- Författarsamtalsutbildning för bibliotekspersonal. Där ingick två av länets författare som ”testpersoner” att intervjua.
- Stöd och teknisk support kring för folkbiblioteken i arbetet med digitala sändningar i samverkan med folkbildningen, studieförbundet Sensus.

Bokstart Örebro län

Omstartspaketet syftade till att dels skapa en långsiktig och hållbar infrastruktur för samverkan mellan regionala och kommunala parter som har ett språkutvecklande uppdrag. Dels skapa preventiva insatser för barn 0-3 år, deras föräldrar och andra vuxna i barnets närhet.

Omstartspaketet resulterade i

- En ny infrastruktur för samverkan som medger gränsöverskridanden insatser mellan samarbetspartnerna.

- Fortbildningstillfällen
- Marknadsföring genom film, sociala medier, webb, foldrar
- Rapport – *Språkutveckling och integration på familjecentralerna i Örebro län*

Läget i länet 2021

Folkbiblioteken i länet har kunnat ge sina användare en så god service som möjligt utifrån rådande förhållanden under stora delar av året. Även under 2021 har biblioteken fortsatt med nya uppsökande metoder och ökat tillgången till digitala medier samt i stor utsträckning slopat förseningsavgifter.

Genom sitt chefsforum har länets bibliotekschefer fortsatt ett samtal om på vilket sätt folkbiblioteken är en del av den samhällsviktiga verksamheten i kommunerna och hur de kan vara ett stöd för den demokratiska utvecklingen i lokalsamhället. I fem av länets tolv kommuner tillskrivs folkbiblioteket rollen som samhällsviktig verksamhet.

I och med att FN:s konvention om barnets rättigheter blivit lag har frågor rörande barnrätt fått en högre status på folkbiblioteken i länet. Hälften av länets folkbibliotek angav att de genomför barnrättsprövning eller barnboksslut för någon del av verksamheten. Alla kommuner i länet har ett utbildat *Barnrättsombud på bibliotek*. Trenden med meröppna bibliotek finns också på folkbiblioteken i länet. Fyra av tolv folkbibliotek anger att det finns meröppna bibliotek i kommunen.

Även om pandemin hindrat möjligheterna att genomföra organiserade dialoger med sina brukare anger fem av folkbiblioteken att de genomfört såväl brukarenkäter som fokusgrupper och dialogmöten.

För att stödja folkbiblioteken i arbetet med mänskliga rättigheter och kännedomen om sina lokalsamhällen har den regionala biblioteksverksamheten bidragit med underlag genom statistik och analys. Underlaget är framtaget utifrån Område kultur och ideell sektors GIS-kartläggning av Örebro läns kulturella infrastruktur där folkbiblioteksverksamheten utgör en väsentlig del.

För att stödja folkbibliotekens initiativ till samverkan över kommungränserna har den regionala biblioteksverksamheten bidragit med rådgivning och fortbildningen ”Att leda i samverkan”. En stor del av verksamhetens sökbara utvecklingsbidrag har använts för att stödja processen som syftar till en gemensam bibliotekskatalog och bibliotekswebb för folkbibliotek i länet. Andra samverkansområden är genomförande av skrivarläger för länets ungdomar under de nästkommande åren, medel för en gemensam fortbildning kring bibliotekens digitala uppdrag, satsningen på Språkcafé Online samt arbetet med att ta fram en modell för barnrättsfrågor.

Samtliga kommuner har biblioteksplaner. I två kommuner pågick processen att revidera biblioteksplanen. Åtta kommuner har speciella läsfrämjandeplaner där folkbiblioteket beskriver sitt läsfrämjande arbete.

Alfred-priset

I samband med Nobeldagen delade Biblioteksutveckling Region Örebro län ut 2021 års Alfred-pris för årets biblioteksbedrift i Örebro län. Priset tilldelades medarbetarna vid teckenspråksverksamheten vid Örebro bibliotek med följande motivering: ”Arbetsgruppen för teckenspråksverksamheten vid Örebro bibliotek ser till att tillgängligheten av biblioteksverksamhet och biblioteksservice för döva och hörselskadade ständigt förbättras. Genom att arbeta med översättningar av låneregler till teckenspråk, genom teckentolkning i samband med bibliotekets aktiviteter och arrangemang, genom kommunikationen i bibliotekets sociala medier och inte minst genom att erbjuda teckenspråkiga örebroare att få möta teckenspråkig personal under bibliotekets öppettider ser de till att kommunen får möjlighet att leva upp till bibliotekslagens krav.”

Ekonomi

Intäkter

KUR (samverkansmodellen)	2 938 000
Regionens finansiering	3 535 000
Övriga intäkter	160 000
Pågående statliga projektbidrag	2 171 507
Summa intäkter	8 804 507

Kostnader

Personalkostnader	2 639 655
Verksamhetskostnader	3 978 805
Lokaler och administration	284 260
Summa kostnader	6 902 720

Pågående projekt överförs till 2022	1 901 787

Balanserade utgifter	8 804 507

Externa uppdrag och medlemskap

Biblioteksutveckling Region Örebro län var medlem i

- Svensk Biblioteksforening och medverkade aktivt i föreningens olika expertgrupper

- Föreningen för Regional biblioteksverksamhet
- NÄLLI, Regionalt nätverk för läs- och litteraturfrämjande
- ReDig, regionalt digitalt nätverk
- Regionalt nätverk för barn- och unga
- Regionalt nätverk för delaktighet och demokrati
- Svensk förening för informationsspecialister
- Den internationella biblioteks federationen IFLA
- Barn- och ungdomsboksorganisationen IBBY
- Föreningen för folkbildningsforskning
- Örebro länsbildningsförbund samt ingick i dess styrelse
- EBLIDA

Medarbetare vid Biblioteksutveckling Region Örebro län medverkade i programrådet vid Högskolan i Borås samt i föreningen Läsrörelsens styrelse.

Internationalisering

På grund av pandemin begränsades möjligheterna till internationellt utbyte drastiskt under 2021 och reducerades till medlemskapen i IFLA och IBBY. Under året deltog den regionala biblioteksverksamheten i planeringen inför ett förslag till ett EU-projekt, Re-Sypp, på initiativ från en italiensk organisation. Tyvärr beviljades inte projektet medfinansiering från EU. Under 2021 blev verksamheten associerad medlem i lobbyorganisationen EBLIDA (The European Bureau of Library, Information and Documentation Associations).

1.2 Mål

Mål och indikatorer i Biblioteksplan för Region Örebro län

Varje mål har specificerats närmare i interna uppdragsbeskrivningar eller projektplaner. Målen kopplades till bibliotekslagen, den regionala utvecklingsstrategin och kulturplanen och följs upp internt inom Kultur och ideell sektor samt externt till Myndigheten för kulturanalys och Statens kulturråd.

För att nå målen

- finns en struktur för samverkan av, med och för folkbiblioteken
- avsätts projektmedel till folkbibliotekens utvecklingsarbete
- finns en taxonomi för prioriteringar i genomförandet av verksamheten
- genomförs och förmedlas en strategisk omvärldsbevakning inom och utanför biblioteksområdet
- finns ett särskilt fokus på folkbibliotekens verksamhetsansvariga
- erbjuds fortbildningar av, med och för folkbibliotekspersonal inom en rad områden
- ingår den regionala biblioteksverksamheten i en rad regionala, nationella och internationella nätverk för biblioteksutveckling

- arbetar den regionala biblioteksverksamheten tillsammans med länets folkbibliotek fram handlingsplaner eller strategier för gemensamma åtaganden och mål utifrån bibliotekslagen. Handlingsplanerna beskriver de aktiviteter som ska ske inom området och visar på vem som ska göra vad, när och hur
- eftersträvar den regionala biblioteksverksamheten ett uppsökande, utforskande och utvecklingsinriktat arbetssätt.

Övergripande mål i Biblioteksplan för Region Örebro län

Kvalitetsmålet

Biblioteksverksamheterna inom Region Örebro län ska sträva efter att ge sina användare en så hög kvalitet i sitt tjänsteutbud som möjligt med de medel som ställs till förfogande. Med kvalitet avses ”att utifrån den bäst kända kunskapen leverera tjänster och produkter som uppfyller intressenters krav och behov, i enlighet med lagar, förordningar och föreskrifter.”

Biblioteksutveckling Region Örebro län bedömer att målet uppnåtts under 2021.

Tillgänglighetsmålet

Biblioteksverksamheterna inom Region Örebro län ska

- ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information
- åtgärda fysiska hinder för åtkomst till bibliotekens lokaler
- se till att digitala, och andra, bibliotekstjänster ska vara tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.

Biblioteksutveckling Region Örebro län bedömer att målet, utifrån verksamhetens uppdrag och förutsättningar, uppnåtts under 2021.

Samverkansmålet

Biblioteksverksamheterna inom Region Örebro län ska sträva efter att identifiera samverkansområden och samverkanspartners så att tjänsteutbudet blir mer tillgängligt för användarna samtidigt som det ökar verksamheternas effektivitet och hållbarhet.

Biblioteksutveckling Region Örebro län bedömer att målet uppnåtts under 2021.

Mål och indikatorer för den regionala biblioteksverksamheten

Den regionala biblioteksverksamheten ska

1. **tillsammans med folkbiblioteken verka för att deltagandet vid allmänna val ökar.**

Indikator: Antalet projektbidrag till folkbiblioteken som syftar till att öka deltagandet i allmänna val: 1

Kommentar 2021:

Folkbiblioteken har fått information om möjligheten att söka verksamhetsmedel för målet. Den regionala biblioteksverksamhetens arbete kring demokratifrågor presenterades för Demokratinätverket i Örebro län i samband med firandet av 100årsjubileet för demokrati i Sverige. Folkbiblioteksansvariga informerades om övergripande aktiviteter och om möjligheten att medverka i jubileet genom att medverka i de aktiviteter som har att göra med att kommunerna skrivit under "Deklarationen för en stärkt demokrati". Ett specialnummer om demokrati av barntidningen Bamse har distribuerats till folkbibliotek i länet. Den regionala biblioteksverksamheten ingår i nätverket "Regionbibliotek för delaktighet på lika villkor".

Det chefsforum som den regionala biblioteksverksamheten tagit initiativ till har under 2021 haft folkbibliotekens demokratiska uppdrag som tema.

2. tillsammans med folkbiblioteken verka för att mänskliga rättigheter implementeras i folkbiblioteksverksamheterna.

Indikatorer:

- Ett gemensamt regionalt forum för erfarenhetsutbyte i syfte att stärka kunskaperna om delaktighet, inflytande och jämställdhet i samhällsutvecklingen är etablerat mellan den regionala biblioteksverksamheten och folkbiblioteken i hela länet. Genomfördes bland annat genom barnrättsombuden.
- Handlingsplaner för att öka kunskapsnivån hos folkbiblioteken avseende de prioriterade grupperna (personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna, personer med annat modersmål än svenska samt barn och unga) är framtagna: Ja
- Antal fortbildningstillfällen av, för och med folkbibliotekspersonal som berör målet: 12
- Deltagande från samtliga folkbibliotek vid fortbildningar som berör mänskliga rättigheter och de prioriterade grupperna. Ja
- Antal projektbidrag till folkbiblioteken där verksamhet riktad till, av, med och för de prioriterade grupperna är ett kriterium för bidrag: 10

Kommentar 2021:

Ett gemensamt regionalt forum för erfarenhetsutbyte i syfte att stärka kunskaperna om delaktighet, inflytande och jämställdhet i samhällsutvecklingen är etablerat mellan den regionala biblioteksverksamheten och folkbiblioteken i hela länet. Arbetet är påbörjat och Biblioteksutveckling påbörjar arbetet genom att först fortbilda sig själva genom en återkommande aktivitet MR-timman. MR-timman användes som begrepp

under början av 2021 och övergick sedan till en perspektiv-timme på varje APT i samverkan med övriga kollegor på Kultur och ideell sektor. Biblioteksutveckling har under 2021 erbjudit en digital en föreläsningsserie för folkbiblioteken i hbtqi-frågor, Ett Café Corona-tillfälle har haft fokus på hbtqi-frågor på bibliotek.

Arbetet med omstartspaket 1 Nya vägar och arbetssätt för hållbar utveckling och mänskliga rättigheter inom biblioteksområdet i ett postcorona perspektiv påbörjades 2021 och en projektplan med budget togs fram. En upphandling gjordes för att göra en utredning om hur den regionala biblioteksverksamhetens relevans kan beskrivas och utvecklas i förhållande till länets folkbibliotek. Utredningen påbörjades i november.

En prövning och analys av barnets bästa har genomförts tillsammans med barnrättsstrateg och barnrättsombud från folkbibliotek samt, jurist och tjänstepersoner på Region Örebro län.

Ett årshjul för fortsatt arbete med barnrättsfrågor för folkbiblioteken är påbörjad.

Genom fortbildning stärka kunskapen hos folkbibliotekspersonal och verksamhetsansvariga om barnrättsfrågor. FN:s konvention om barnets rättigheter ska implementeras i folkbibliotekens ordinarie verksamhet.

3. genom fortbildning stärka kunskapen hos folkbibliotekspersonal och verksamhetsansvariga om barnrättsfrågor. FN:s konvention om barnets rättigheter ska implementeras i folkbibliotekens ordinarie verksamhet.

Indikatorer:

- En handlingsplan är framtagen under 2020. Verkställt.
- Antal fortbildningstillfällen av, för och med folkbibliotekspersonal som berör målet: 8
- Antal folkbibliotek som genomför barnrättsprövning/ barnbokslut för sin verksamhet: 6
- Antal folkbibliotek med barnrättsombud: 12

Kommentar 2021:

Arbetet med Löpa linan ut-processen har avslutats chefer, medarbetare och barnrättsombud har alla fått fortbildning och en plan för kommande arbete 2022 har påbörjats.

En barnrättsprövning har genomförts på frågan om Barnets rätt till ett eget bibliotekskort.

Biblioteksutveckling har arbetat för att barnrättsperspektivet ska synas i folkbibliotekens ansökningar till Kulturrådet.

En utvecklingsledare på Biblioteksutveckling har genomgått en barnrättsstrategiutbildning via SKR för att kunna vara ett stöd för bibliotekens vidare arbete.

4. tillsammans med folkbiblioteken verka för ett minskat digitalt utanförskap inom ramen för den regionala digitaliseringsstrategin.

Indikatorer:

- En handlingsplan är framtagen under 2021: Verkställt.
- Antal fortbildningstillfällen av, för och med folkbibliotekspersonal som berör målet: 8 (Alla folkbibliotek i länet har erbjudits minst ett fortbildningstillfälle med bäring på målet, 6 av 12 folkbibliotek tog del av minst ett fortbildningstillfälle)
- Antal projektbidrag till folkbiblioteken där verksamhet som syftar till att minska det digitala utanförskapet är ett kriterium för bidrag: 4

Kommentar 2021:

En handlingsplan för hur den regionala biblioteksverksamheten, tillsammans med folkbiblioteken, ska verka för ett minskat digitalt utanförskap i Örebro län är skapad. Handlingsplanen har tagits fram i dialog med regionens digitaliseringskoordinator och går i linje med den regionala digitaliseringsstrategin. Handlingsplanen är en del av Område kultur och ideell sektors digitaliseringsplan. Länet folkbibliotek har erbjudits fortbildning i digital utveckling för att bättre klara de utmaningar som det digitala utanförskapet medför.

Under året har den regionala biblioteksverksamheten anordnat forum för dialog med folkbiblioteken, så kallade Café Corona-tillfällen, med teman som har bäring på målet. Den regionala biblioteksverksamheten har även beställt en kartläggning under 2021 över folkbibliotekens arbete med att minska det digitala utanförskapet i länet. Kartläggningen syftar till att identifiera eventuella behov av stöd.

5. tillsammans med folkbiblioteken i länet verka för att dessa får en ökad relevans för sina kommuninvånare. Basen för allmänhetens användning av, och deltagande i, folkbibliotekens tjänsteutbud ska bli bredare.

Indikatorer:

- Antalet meröppna folkbibliotek: 5
- Antalet folkbibliotek som genomför organiserade dialoger om den egna verksamheten med invånarna: 6
- En modell för att ta fram nyckeltal och statistik för folkbibliotek kopplat till mänskliga rättigheter är framtagna under planperioden: Det finns en pågående process kring analys av socioekonomi inom GIS-arbetet.

- Antalet användare av MTM:s tjänst Legimus i Örebro län: 1923 låntagare inskrivna 2020.
- Antalet HBTQ-diplomerade och/eller certifierade folkbiblioteksenheter: 2
- Antalet folkbibliotek som inte tar ut avgifter för försenade medier och fjärrlån: 5 (varav 2 pga pandemin)
- Antal fortbildningstillfällen som syftar till att stärka folkbibliotekens roll som kulturarrangör: Sammanställs i kommande verksamhetsberättelse till Kulturrådet.

Kommentar 2021:

Under 2021 påbörjades arbetet med Omstartspaket 1: "Nya vägar och arbetssätt för hållbar utveckling och mänskliga rättigheter inom biblioteksområdet i ett postcorona perspektiv" i syfte att öka både den regionala och kommunala biblioteksverksamhetens relevans. Paketet har utmynnat i en rad olika aktiviteter och processer, vissa avslutade och vissa knappt påbörjade.

Relevansutredningen

Under 2021 påbörjade tre forskare på Högskolan i Borås en utredning om hur den regionala biblioteksverksamhetens relevans kan beskrivas och utvecklas i förhållande till länets folkbibliotek. I utredningen ska finnas en analys av den regionala biblioteksverksamhetens interna utvecklingsprocesser när verksamheten blir genomlyst

Referensgrupper chefer + medarbetare

Under 2021 inledde BRÖL ett samarbete med en referensgrupp bestående av bibliotekschefer, allt i syfte att förbättra dialog och kommunikation mellan region och kommun, en viktig del i relevansarbetet (Of/By/For All). Under planeringen beslutades att komplettera denna referensgrupp med en ytterligare, bestående av biblioteksmedarbetare.

Att leda i samverkan

Tillsammans med kolleger i Region Dalarna, Östergötland och Gävleborg utbildades BRÖL av Länka Consulting i att leda i samverkan. Utbildningen har även påbörjats tillsammans med bibliotekschefer och verksamhetsledare i Örebro län.

Chefsinternat

18-19 november anordnades ett chefsinternat för länets bibliotekschefer och verksamhetsansvariga. Temat var det inre, personliga ledarskapet. Om man ska jobba med relevansen inom sina respektive verksamheter måste man börja med sig själv och hur man fungerar som ledare. Föreläsningar, workshops och inspiration.

6. stimulera och stödja folkbibliotekens litteraturfrämjande arbete i hela länet.

Indikatorer:

- En strategi för litteraturfrämjande verksamhet är framtagen tillsammans med folkbiblioteken: Månadens författare.
- Antal projektbidrag till folkbiblioteken där verksamhet som syftar till att stärka litteraturens ställning är ett kriterium för bidrag: 6
- Antal litteraturfrämjande arrangemang på folkbiblioteken har ökat. Inväntar statistik.

Kommentar 2021:

Månadens författare, Omstartspaket 6, pågick under hela 2020, ett samarbetsprojekt mellan Biblioteksutveckling Region Örebro län, folkbiblioteken i länet, Sveriges Radio P4 Örebro, folkbildningen, författare och Backa studios. Projektet syftade till att främja samarbete, verksamhetsutveckling och kvalitet när det kommer till bibliotekens litteraturfrämjande arbete. I anslutning till Månadens författare erbjöds en utbildning i författarsamtal för bibliotekspersonal. Fortbildning och inspiration i ämnet litteratur har genomförts via Café Corona, till exempel med den inbjudna gästen Emelie Hill Dittmer som berättade om metoden Reflekterande skrivande.

Skrivartävlingen Digit!, för ungdomar i högstadiet och på gymnasiet, firade 20 år och satte nya rekord i antal inskickade bidrag; strax under 100 bidrag. Prisutdelningen skedde på Litteraturens lördag i Örebro. Tävlingen var ett samarbete mellan Biblioteksutveckling Region Örebro län och folkbiblioteken länet.

Skrivarläger för ungdomar genomfördes under sommaren 2021 i Askersund och i både Nora och Askersund under hösten 2021.

I samarbete med projektet Rena resan (RÖL energi och klimat) togs en ny modell för bokholk fram, med placering Sveaparken i Örebro. Syftet är att locka till läsning enligt devisen "läs-låna-byt".

Tillsammans med ALIS (Administration av litterära rättigheter i Sverige), SKR och andra regioner har den regionala biblioteksverksamheten medverkat i processen att ta fram ett förslag till licensavtal som kan reglera tillgången rättigheten att till exempel läsa författares verk högt i offentliga sammanhang, både digitalt och på plats på biblioteket.

7. verka för att samtliga kommuner i Örebro län ska ha aktuella och formellt antagna biblioteksplaner.

Indikatorer:

- Antalet kommunala biblioteksplaner som beskriver hur arbetet med de prioriterade

grupperna ska genomföras.

Biblioteksutveckling Region Örebro län bedömer att 11 av 12 kommuners biblioteksplaner beskriver hur arbetet med de prioriterade grupperna ska genomföras.

- Antalet kommunala biblioteksplaner som beskriver hur folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov.

Biblioteksutveckling Region Örebro län bedömer att samtliga av länets kommuners biblioteksplaner beskriver hur folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov.

- Antalet kommunala biblioteksplaner som beskriver hur folkbibliotekens utbud av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet.

Biblioteksutveckling Region Örebro län bedömer att 5 av 12 kommuners biblioteksplaner beskriver hur folkbibliotekens utbud av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet.

- Antalet kommunala biblioteksplaner som beskriver hur folkbiblioteken ska främja läsning och tillgången till litteratur.

Biblioteksutveckling Region Örebro län bedömer att 11 av 12 kommuners biblioteksplaner beskriver hur folkbiblioteken ska främja läsning och tillgången till litteratur.

- Antalet kommunala biblioteksplaner som beskriver hur folkbiblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

Biblioteksutveckling Region Örebro län bedömer att 9 av 12 kommuners biblioteksplaner beskriver hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

- Antalet kommunala biblioteksplaner som beskriver skolelevers tillgång till skolbibliotek.

Biblioteksutveckling Region Örebro län bedömer att samtliga av länets kommuners biblioteksplaner beskriver skolelevers tillgång till skolbibliotek.

Kommentar 2021:

I Örebro län har tio av tolv kommuner aktuella och uppdaterade biblioteksplaner. Två kommuner har sina biblioteksplaner under revidering, men planerna har ännu inte beslutats varför innevarande planer fortfarande gäller även om planperioden är förbi. Synpunkter, råd och stöd till bibliotekens verksamhetsansvariga sker återkommande när det gäller kommunernas biblioteksplaner. Under 2021 har Örebro, Karlskoga och Hällefors varit i kontakt med den regionala biblioteksverksamheten för synpunkter.

Statusen för kommunernas biblioteksplaner var den 31 december 2021:

Askersund 2018 – 2021

Degerfors 2018 – 2021

Hallsberg 2020 – 2023

Hällefors 2021 – 2023
Karlskoga 2021 - 2024
Kumla 2020 - 2024
Laxå 2021 - 2024
Lekeberg 2020 – 2022
Lindesberg 2017 – 2020 – revidering pågick
Ljusnarsberg 2020 – 2023
Nora 2018 – 2021
Örebro 2017 – obestämt slutdatum, revidering pågick.

8. stimulera och stödja folkbibliotekens läsfrämjande arbete utifrån Kulturrådets handlingsprogram för läsfrämjande¹ samt Läsdelegationens slutbetänkande².

Indikatorer :

- Ett förslag till handlingsplan är framtagen under planperioden: Planering pågår.
- Antal fortbildningstillfällen av, för och med folkbibliotekspersonal som berör målet: 12
- Antalet projektbidrag till folkbiblioteken där läsfrämjande verksamhet är ett kriterium för bidrag: 10
- Antal antagna kommunala läsfrämjandeplaner: 7
- Ökad samverkan mellan den regionala biblioteksverksamheten, folkbiblioteken och andra aktörer med ett språkutvecklande uppdrag inom Bokstart Örebro län: Ja

Kommentar 2021:

Utveckling av fortbildningen Läsfrämjande som professionellt begrepp har resulterat i ett regionalt nätverk som arbetar tillsammans med deltagarna från folkbiblioteken för fortsatta fortbildningstillfällen. Utifrån rapporten Läsfrämjande som professionellt objekt samt utvärdering från deltagarna har det nationellt erbjudits digitala föreläsningar under året med fokus på läsfrämjande. Dessa tillfällen har skett i samarbete med andra regioner det vill säga Uppsala, Sörmland, Västmanland, Gävleborg och Östergötland.

Projekt Bokstart Örebro län har stöttat med nätverksträffar för samverkan och dela och lär-tillfällen. Projektet har utökat gåvobokspaketet och delar från och med april 2021 ut en bok till nyfödda via BVC. I november erbjöds en digital föreläsning. En rapport med fokus på språkutveckling och integration togs fram. Planering för film har påbörjats, målgrupp barn, föräldrar och andra viktiga vuxna i barnets närhet. Café Corona med bland annat fokus på att dela och lära av varandra hur man arbetar med läsfrämjande verksamhet under en pandemi.

¹ <https://www.kulturradet.se/publikationer/handlingsprogram-lasframjande/>

² <https://www.regeringen.se/49f088/contentassets/39759a0cb5234aa08340c7243e371908/barns-och-ungas-lasning--ett-ansvar-for-hela-samhallet-sou-201857.pdf>

Månadens författare (Omstartspaket 6), ett samarrangemang med Biblioteksutveckling, inleddes i januari och pågår under hela 2021, än så länge helt i digital form. Kopplat till detta projekt pågår en utbildning i författarsamtal för bibliotekspersonal. Varje månad uppmärksammas en lokal författare från någon av Örebro läns 12 kommuner. Det läsfrämjande arbetet utförs via utställningar på biblioteket och via sociala medier. Beslut om att utvärdera och pausa månadens författare under 2022 togs i samråd med folkbibliotekens chefer. Kulturrådet har påbörjat arbetet med Läsfrämjandelyftet för folkbiblioteken med fokus på barn och unga. Biblioteksutveckling har utsatt en kontaktperson för Kulturrådets kommande arbete.

9. verka för att kunskaperna hos folkbibliotekspersonalen ökar, så att de upplever en större trygghet när folkbiblioteken möter det digitala samhällets utmaningar.

Indikatorer:

- Resultatet från självskattningstest i projektet ”Digitalt först med användaren i fokus” ska vara högre vid projektets slut än vid projektets början:

	Resultat 2018	Resultat 2021
Analysera och bearbeta data och information	5,4	5,3
Kommunikation och samarbete	4,4	5,0
Skapa digitalt innehåll	4,1	3,7
Säkerhet	3,7	3,7
Problemlösning	4,1	4,5

- Minst 80% av bibliotekspersonalen på folkbiblioteken ska vid projektet ”Digitalt först med användaren i fokus” slut ha en användarprofil i fortbildningstjänsten Digiteket: Antalet registrerade användare i Digiteket från Örebro län är 2021 125 stycken av totalt cirka 207 biblioteksanställda. Andelen användare i Örebro län är därmed 60,4 %.

- Andelen av folkbibliotekens verksamhetsansvariga som uppger att förmågan har stärkts att leda digital förändring efter projektets slut: Indikatorn är svår att svara mot eftersom fortbildning i digital transformationsledning för länets folkbibliotekschefer har behövt skjutas upp till 2022 på grund av coronapandemin.

- Antal fortbildningstillfällen av, för och med folkbibliotekspersonal som berör målet: 8 fortbildningstillfällen berör målet (Alla folkbibliotek i länet har erbjudits minst ett fortbildningstillfälle med bäring på målet, 6 av 12 folkbibliotek tog del av minst ett fortbildningstillfälle)

- Antal projektbidrag där kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet är ett kriterium: 2

- En handlingsplan för den regionala biblioteksverksamhetens fortsatta arbete med

digitalisering är framtagen under perioden: Verkställt.

- Antalet folkbibliotek som samverkar med Region Örebro län om information till allmänheten om 1177 Vårdguiden: 1

Kommentar 2021:

Under året har två omstartspaket påbörjats, Digitalt först med användaren i fokus i Örebro län och Digital transformationsledning för folkbibliotekschefer, som en regional fortsättning på det nationella projektet Digitalt först med användaren i fokus.

Inom Digitalt först med användaren i fokus i Örebro län har en direktupphandling slutförts under våren om utbildning för folkbibliotekspersonal inom digitalisering och medie- och informationskunnighet. Länets folkbibliotek har erbjudits ett fortbildningstillfälle, förutom Örebro bibliotek som har erbjudits tre tillfällen, som syftar till att öka folkbiblioteksmedarbetarnas digitala kunskaper och trygghet.

Utbildningarna har genomförts av Medborgarskolan region Värmland Örebro. Under året har den regionala biblioteksverksamheten forum för dialog med folkbiblioteken, så kallade Café Corona-tillfällen, med teman som har bäring på målet.

Folkbiblioteken har blivit haft möjlighet att de inom Digitalt först med användaren i fokus i Örebro söka utvecklingsmedel för digital verksamhetsutveckling och innovation. Den regionala biblioteksverksamheten följer utvecklingen och förvaltningen av den nationella digitala lärplattformen digitek.se och ingår i Digitekets förvaltningsråd och användarforum. Folkbibliotekscheferna i länet har fått förfrågan om att nominera biblioteksmedarbetare att ingå i Digitekets användarforum.

Inom Digital transformationsledning för folkbibliotekschefer har en upphandling i digital transformationsledning slutförts under året. Upphandlingen har blivit försenad på grund av coronapandemin. Länets kultur- och folkbibliotekschefer samt verksamhetsansviga/enhetschefer på folkbiblioteken har erbjudits att under våren och hösten 2022 ta del av fortbildning i digital transformationsledning.

10. tillsammans med folkbibliotekens verksamhetsansvariga ta fram ett förslag till en modell för utökad samverkan mellan regionen och kommunerna.

Indikatorer:

- Antalet stödtilfällen till folkbibliotekens verksamhetsansvariga: ca 55
- Antalet informationstillfällen till folkbibliotekens ansvariga facknämnder. Inga informationstillfällen för folkbibliotekens facknämnder kunde genomföras på grund av restriktioner i samband med pandemin.
- Antalet besök till folkbiblioteken. Möjligheten till fysiska besök på biblioteken begränsades kraftigt i samband med pandemiutbrottet: ca 10
- En modell för samverkan mellan kommunerna och Region Örebro län inom folkbiblioteksområdet är antagen under planperioden. Det finns en modell för

samverkan mellan kommunerna och Region Örebro län inom folkbiblioteksområdet.
- Antal projektbidrag där samverkan är ett kriterium: 12

Kommentar 2021:

Biblioteksutveckling Region Örebro läns transportsystem har skapat förutsättningar för ett fritt medieflöde mellan folkbiblioteken i länet. Transporterna har skett vid tre tillfällen per vecka och var kostnadsfria för folkbiblioteken. Därtill finansieras transporter av medier mellan Örebro stadsbibliotek och Örebro universitetsbibliotek. En utredning om medietransporterna genomfördes under året. Utredningen konstaterade att folkbiblioteken är nöjda med den organisering av transporterna som finns idag och ser det som en förutsättning för fortsatt samverkan kring till exempel gemensam webb och katalog.

För att stimulera till ökad mediesamverkan mellan folkbiblioteken i Örebro län har den regionala biblioteksverksamheten erbjudit en samsökningskatalog, UT-sök. Katalogen möjliggjorde samtidiga mediesökningar på folkbiblioteken i länet. Biblioteksutveckling Region Örebro län samordnade administrationen av åtkomst till Utrikespolitiska Institutets databas Landguiden för folkbibliotekens i Örebro län räkning. Den regionala biblioteksverksamheten arrangerade en informationsdag om Addas upphandling av ramavtal för litteratur.

För att ytterligare stimulera samverkan mellan folkbiblioteken har ekonomiskt stöd för verksamhetsutveckling dels getts till etablerande och planering av en gemensam katalog och webb för biblioteken i länet, dels en serie skrivareaktiviteter för ungdomar kopplade till folkbiblioteken.

Folkbibliotekens verksamhetsansvariga bjöds in till en gemensam fortbildning under ledning av Länka Consulting, Att leda i samverkan. Fortbildningen påbörjades under året.

11. genomföra ett projekt i syfte att stärka folkbibliotekens och andra aktörers arbete med biblioterapi i Örebro län.

Indikatorer:

- En projektplan är framtagen: utbildningen i reflekterande skrivande.
- Antal fortbildningstillfällen. 5
- Antal projektbidrag som berör biblioterapi: 1

Kommentar 2021:

Projektplanering inleddes kring biblioterapi och skrivande, vilket resulterade i en helt ny handledarutbildning i Reflekterande skrivande, Biblioteksutveckling i samarbete med Emelie Hill Dittmer, terapeutisk skrivpedagog. Utbildningen sjuöppades i

december 2021 och kommer att pågå under hela 2022. 17 personer från länet sökte och fick plats på utbildningen, några från biblioteksfältet, någon från vårdsektorn, men de flesta från det litterära ekosystemet i Örebro län. Sammanlagt deltog 20 personer på utbildningen, med två personer från andra län än Örebro.

Biblioterapinätverket fortsatte med 1-2 träffar per år, under 2021 blev det en digital träff.

De personer som utbildades i Shared reading fick fortsatt inspiration och påfyllning i form av nätverksträffar med fortbildande inslag.

Utvecklingsledare deltog i styrgruppen för Svensk Biblioteksförnings nystartade expertnätverk för biblioterapeutiska arbetssätt.

Mål i Kulturplan för Örebro län

Region Örebro län vill 2020–2023

genom den regionala biblioteksverksamheten stärka metoden biblioterapi i länet.

Verksamheten beskrivs i mål 11, ovan.

2. Litteratur Örebro län

Uppdrag

2013 lyftes litteratur in som eget konstområde i samverkansmodellen. Region Örebro län har sedan 2018 haft en projektanställd utvecklingsledare som arbetar 75 procent med litteraturfrämjande. Utvecklingsledaren ingår i Region Örebro läns Nätverket för regional kulturutveckling och i det nationella nätverket för litteraturfrämjande. De nationella målen för litteratur- och läsfrämjande säger att: ”Alla i Sverige ska, oavsett bakgrund och med utgångspunkt i vars och ens särskilda förutsättningar, ges möjlighet att utveckla en god läsförmåga och ha tillgång till litteratur av hög kvalitet. Bibliotekslagen anger också att folkbiblioteken ska främja litteraturens ställning. (§2) Eftersom tjänsten, när planen skrevs, utgick från ett treårigt projekt som avslutas 2020, har också en viktig del i uppdraget varit att arbeta fram en mer varaktig struktur för hur det regionala uppdraget ska utformas från 2021. Projektet syftade till att skapa förbättrade förutsättningar för aktörerna inom litteraturområdet – författare, förlag, bokhandel, folkbildning och bibliotek – i länet.

Det skedde genom:

- främjandeverksamhet
- infrastruktur
- talangutveckling.

Uppdragen byggde på slutsatser i genomlysningen från 2016 och preciserades i projektplanen för Litteratur Örebro län. En utförligare beskrivning av projektets resultat och effekter presenteras i projektredovisningen till Kulturrådet vid projektets slut.

2.1 Mål

Mål i Kulturplan för Region Örebro län

Det regionala uppdraget är:

- att stärka den litterära kulturella infrastrukturen i Örebro län och synliggöra litteratur och litterära upphovspersoner i länet med syfte att främja litteraturen som konstform.
- att stärka det litterära skapandet bland länets invånare oavsett bakgrund och kön med ett särskilt fokus på unga.
- att genom omvärldsbevakning och kompetensutveckling främja litteraturutvecklingen i länet.
- att genom regionalt och nationellt samarbete främja litteraturutvecklingen i länet.

Region Örebro län vill 2020–2023:

- skapa en hållbar och långsiktig infrastruktur för att främja litteratur i hela länet, i samverkan med fler aktörer.

Verksamhet 2021

Projektet Litteratur Örebro län övergick sista juni 2021 till permanent litteraturfrämjande verksamhet. Första halvåret 2021 präglades av pandemin och mycket fick ställas in eller ställas om.

Talangutveckling

- **Feriepraktik litteratur**, i syfte att stimulera till nya unga författarskap. På grund av restriktioner genomfördes årets feriepraktik i digital form. Feriepraktiken riktade sig till ungdomar i grundskolans årskurs 9 till gymnasiet årskurs 2 under v. 25-27. Åtta ungdomar handledes av totalt fem experter från olika litteraturgenrer; kreativt skrivande, filmmanus, lyrik och musiktexter.
- **Skrivartävlingen digit!** Tävlingen fyllde 20 år och årets tema var ”Fortsättning”. Skrivartävlingen som vände sig till barn och ungdomar på högstadiet och gymnasiet i Örebro län, genomfördes i samverkan med folk- och skolbiblioteken i Örebro län och pågick 1 september – 31 oktober. Alla bidrag, närmare ett hundratal, publicerades på <http://digitskrivartavling.blogspot.se/>. I juryn, som hade till uppgift att utse årets vinnare, ingick en representant för fjolårets unga *Digit!*-pristagare, bibliotekarie från länets bibliotek samt en poet. Prisutdelningen skedde på Litteraturens lördag i Örebro den 20 november. Vinnarna fick diplom och prispengar.
- **Skrivarläger och Kulturkollo**
Skrivarläger för ungdomar under både sommarlov och höstlov genomfördes i samarbete med folkbiblioteken i länet. Under sommarlovet var det skrivarläger för barn i högstadieåldern på Sjöängen i Askersund och under höstlovet för ungdomar och unga vuxna på biblioteket i Nora, ett flertal av deltagarna utgjordes av tidigare års litteraturferiepraktikanter.

Finansiering av skrivarcoach, Kulturkollo, på Örebro kulturskola juni 2021. En skrivpedagog anställdes med hjälp av regionala medel och platserna var öppna för barn och unga från hela länet. Även fortsatt förs en dialog med samordnaren för Örebro läns kulturskolor för att undersöka möjligheten att utveckla skrivande på fler kulturskolor i länet.

Främjandeverksamhet

Under 2021 har de flesta återkommande evenemang fått ställas in, skjutas fram, eller ställas om till digitala. Litteratur Örebro län har under 2021 bidragit ekonomiskt till:

- Skrivfest i Askersund 16 oktober.
- Live at heart: lyric genomfördes i fysisk form, där samordnare Michael Horvath ansvarat för dialog med poeter och ansvariga på Live at Heart. En tävling avgjorde vilka poeter som fick läsa sina dikter på Live at heart-scenen och ett urval av dessa samt flera av tävlingsbidragen kommer att tryckas.
- Författarbesök på Bergslagens bokloppis (begränsat antal deltagare på plats samt digitalt)
- Stöd till länsförfattare som föreläsare.
- Digital kulturutbudsdag genomfördes i mars, med tre aktörer från det litterära fältet.
- Utbildning i digitala verktyg för kulturskapare genomfördes i oktober.
- Tillsammans med Biblioteksutveckling och Kultur och hälsa erbjöds en utbildning för handledare i metoden reflekterande skrivande, vilken påbörjades under 2021.
- Främjandestöd litteratur sjösattes våren 2021 och 200 000 kronor delades ut under första sökomgången.

Stöd från Kultur och ideell sektor:

- Coronastöd till författare och andra kulturaktörer, utlysning både vår och höst 2021.

Infrastruktur

Litteratur Örebro läns nätverk för författare i länet syftade till att skapa ett sammanhang för skrivande personer, där de både kan träffas för nätverkande och utbyta tankar och erfarenheter med varandra, men också för att ge fortbildning inom områden som medlemmarna önskar. Nätverket träffade en till två gånger per termin, men på grund av rådande restriktioner har endast en träff kunnat genomföras fysiskt, resterande träffar och utbildningar genomfördes digitalt. För att använda och stödja den kompetens som finns i länet var föreläsare som anlitas till största delen länsförfattare- och/eller kulturarbetare. Den första fysiska träffen med författarnätverket efter att restriktionerna släppt blev i december, i form av författarfrukost med författaren Staffan Ekegren.

- Inbjudan till författarna att vara med i andra nätverk som rör litteratur och bibliotek, litteratur och hälsa samt KKN (Kulturella och kreativa näringar).
- Månadens författare (Omstartspaket 6), ett samarrangemang med Biblioteksutveckling, inleddes i januari och pågick under hela 2021. Mestadels har det handlat om digitala arrangemang, men i takt med att

restriktionerna lättades upp har fysiska träffar blivit möjliga. Kopplat till detta projekt utbildades bibliotekspersonal i hur man håller författarsamtal.

Utbildare var Kerstin Örnebo (Skrivarpodden) och två av länets författare deltog som testpersoner.

- Dialog om litteraturfrämjande arbete på The Non-Existent Center (Ställbergs gruva) har påbörjats.
- Tillsammans med Region Värmland och ett antal andra län, Kulturrådet med flera pågick en digital utbildning för förlag i hur man lyckas med litteratur på export.
- Utvecklingsledare litteratur ingår tillsammans med utvecklingsledare för andra konstformer i NÄRK, Nätverket för regional kulturutveckling som träffas 2-4 ggr per år.
- Utvecklingsledare litteratur deltog regelbundet i det regionala nätverket NÄLLI - för litteratur- och läsfrämjande.